

Norges
vassdrags- og
energidirektorat

Statkraft Energi AS
Postboks 200 Lilleaker
0216 OSLO

Vår dato: 11 APR 2012
Vår ref.: NVE 200803886-23 kv/emb
Arkiv: 315 /112.Z
Deres dato:
Deres ref.:

Saksbehandler:
Eilif Brodtkorb

Vedtak om revisjon av konsesjonsvilkår for Folla-Vindøla (Trollheim kraftverk) i Surnadal og Rindal kommuner, Møre og Romsdal fylke

Det skal gjennomføres en vilkårsrevisjon i medhold av vassdragsreguleringsloven. Revisjonssaken gjelder vilkårene for følgende konsesjon:

Kgl. res. av 21.12.1962: Statsregulering av Folla-Vindølavassdragene mv. i Trollheimen med tilhørende planendringer: dep. samt. 08.01.1965 og kgl.res. 01.07.1966.

Innkomne krav

Vi viser til brev og krav fra Surnadal og Rindal kommuner datert 24.6.2011. Vi viser også til brev fra Kjell Lund m.fl. av 9.11.2011 med utdypning av aktuelle problemstillinger og løsninger. Kravene gjelder revisjon av vilkår for konsesjon gitt ved:

- Kgl. res. av 21.12.1962: Statsregulering av Folla-Vindølavassdragene mv. i Trollheimen

Revisjonens formål.

Vi viser til at hovedformålet med en revisjon er å bedre miljø- og naturforholdene ved å avbøte ulemper og negative virkninger ved utbyggingen. Bestemmelser i konsesjonen om høyeste og laveste regulerte vannstand (HRV og LRV) samt overføringer kommer ikke inn under hva som kan revideres. Revisjonen åpner imidlertid for å vurdere endring i blant annet manøvreringspraksis, minstevannslipp, biotopjusterende tiltak og utsetting av fisk.

Vi vil i vår behandling følge de foreslåtte retningslinjene for revisjon av konsesjonsvilkår inntil endelige retningslinjer blir vedtatt.

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 09575, Internett: www.nve.no
Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor
Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge
Vestre Rosten 81
7075 TILLER

Region Nord
Kongens gate 14-18
8514 NARVIK

Region Sør
Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest
Naustdalsvn. 1B
Postboks 53
6801 FØRDE

Region Øst
Vangsveien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

Kravene

Surnadal og Rindal kommuner krever primært å endre eksisterende vilkår om manøvreringsreglement.

De krever et 5-års prøvereglement og etablering av et miljøfaglig manøvreringsråd for Trollheim kraftverk. Rådet skal bistå regulanten for å oppnå mer årstids- og miljøtilpassede kjørestrategier for kraftverket. Derved skal erfaringsgrunnlaget for bærekraftig drift med hensyn til miljø styrkes.

For å fastlegge prøvereglementets innhold kreves nærmere hydroøkologiske tiltaksanalyser og ekspertvurderinger. Tiltakene som kreves omfatter i prioritert rekkefølge:

1. Miljøbasert vannføring oppstrøms Trollheim kraftverk som sikrer større vanndekt areal og bedre laksehabitat i restvassdraget fra Rinna og ned til kraftverket.

To alternativer: a) Kontinuerlig slipp; b) Adaptivt, etter behov for å sikre tilstrekkelige vanndekte arealer i restvassdraget
2. Miljøbasert vannføring nedstrøms Trollheim kraftverk med sesongtilpasninger. Mulighet for selektiv tapping fra Follsjøen mht vanntemperatur.
3. Bestemmelser om moderat avtrapping av vannføringer for å unngå brå vannstandsendringer.
4. Flomløpsskjøtsel og biotopjusteringer i elveløp, -herunder å lage en kombinert handlingsplan
5. Flytting av tidsrom for årlig teknisk revisjon av kraftstasjonen fra vår til høst
6. Magasinmanøvrering: Tidsvindu hvor skogeiere kan avtale tømmerfløting på Gråsjøen

Kommunene har videre stilt krav om vilkår som hjemler en rekke nødvendige miljøtiltak som er særlig aktuelle for Surna.

7. Landskapsmessige forhold, tilsyn med mer.

- At NVE og regulanten holder jevnlig tilsyn og at bl.a. oppfølging/rensk av takrennas inntak og vannveier skjer. Gjelder også merking av usikker is.

8. Naturforvaltning

- Videreutvikling av kultiveringstiltak for både laks og sjøaure i Surna
- Utredning og eventuell utprøving av tiltak som kan fremme anadrom gytefisks oppgang forbi utløpet av kraftstasjonen. (Del av de høyeste prioriteringene ovenfor)
- Bestandsundersøkelser av innlandsaure i magasinene
- Utredning om hjorteviltet og leveområders tilstand og potensielle forbedringsmuligheter.
- Få etablert ordningen for opphjelpe av fisk/vilt/friluftsliv

9. Kulturminner

- NVE oppfordres til å varsle Riksantikvaren om at vilkårsrevisjon er i gang for Trollheim KV.

10. Forurensning med mer

- At kravet om opprettholdelse av en minimumsvannføring oppstrøms kraftverket innfris for også å bedre vassdragets resipientkapasitet og til enhver tid sikre god vannkvalitet i samsvar med vannforskriften. (Del av de høyeste prioriteringene ovenfor).

11. Ferdsel med mer

- Regulanten oppfordres til å tilrettelegge for bruk av båt til rekreasjonsaktiviteter i både Follsjø og Gråsjømagasinene og samtidig tilse at nødvendige sikkerhetstiltak og varsler ivaretas for allmennhetens tilgang og beste, bl.a. med hensyn til usikker is i magasinene.

12. Terskler med mer.

- Integrering av ønskede biotopjusteringer med skjøtelsesplanen for øring og begroing (Del av de høyeste prioriteringene ovenfor)

15. Hydrologiske observasjoner med mer

- At den ønskede hydrologiske observasjonsstasjonen etableres og at data den samler inn blir gjort tilgjengelig for vertskommunene og allmennheten. (Del av de høyeste prioriteringene ovenfor)
- At eventuelle klimabetingede endringer i feltenes tilsig observeres og registreres.

16. Etterundersøkelser

- Videreføring av igangværende undersøkelser og overvåkning rettet mot kunnskapsbaserte tiltak som kan styrke stammene av laks og sjøaure i Surnavassdraget, og oppnå elvas gytebestandsmål. (Del av de høyeste prioriteringene ovenfor)

Kjell Lund mfl (Fiskeraksjonen for Surna) påpeker tre forhold som viktige i en revisjonssak og angir forslag til løsninger.

1. Behov for mer vann på strekningen oppstrøms utløpet av Trollheim kraftverk.

- a. Forslag om 15 m³/s som kan oppnås gjennom et aggregat II i Folla kraftstasjon. Vannet tas inn på et høyt nivå i Follsjø for å sikre naturlig temperatur.
- b. Et nytt Rinna kraftverk – kan utnytte vann fra eksisterende takrenne og slippe det ut i Rinna. Tiltaket vil gi økt vannføring ovenfor utløpet av Trollheim kraftverk.

2. Høyere sommertemperatur nedstrøms Trollheim kraftstasjon

- a. Vann fra Folla kraftverk vil blande seg med vann fra Trollheim og gi varmere vann om sommeren nedstrøms Trollheim.

3. Bedre habitat for laksunger

- a. Samkjøre tre aggregater (Rinna, Folla, Trollheim) for å få årlige spyleflommer i Surna på rundt 100 m³/s i tørre år og 150 m³/s i våte år.

Kommentarer fra konsesjonær

Statkraft har i brev av 10.11.2011 kommentert kravene fra Surnadal og Rindal kommune. Kravene og forslagene til løsning fra Kjell Lund m.fl. er ikke kommentert da disse kom inn etter at Statkraft hadde sendt inn sine kommentarer. Kjell Lund mfl. tar imidlertid opp flere av de samme utfordringene som kommunene. Brevet er vedlagt.

Statkraft mener at kravet om et 5 års prøvereglement må avvises og er svært skeptiske til innføring av et manøvreringsråd. Et manøvreringsråd vil bidra til uklare ansvarsforhold.

De seks prioriterte tiltakene til kommunene har Statkraft kommentert som selvstendige tiltak. Statkraft mener at flere av disse er relevante i forhold til en revisjon. Vi refererer:

"Krav nr 1: Miljøbasert vannføring oppstrøms Trollheim kraftverk som sikrer større vanndekt areal og bedre laksehabitat i restvassdraget fra Rinna og ned til kraftverket.

To alternativer: a) kontinuerlig slipp; b) Adaptivt, etter behov for å sikre tilstrekkelig vanndekt arealer i restvassdraget

Kravet forutsetter et vannslipp fra takrenne til Rinna. Ved innføring av et slikt krav vil vi få en reduksjon i dagens fornybare produksjon i Trollheim kraftverk. Hvor mye vet vi ikke i dag fordi kravet ikke er kvantifisert eller spesifisert utover at det skal være miljøbasert.

Bakgrunnen for kravet er et ønske om å øke lakseproduksjon i vassdraget fra Rinna til utløpet av Trollheim kraftverk.

Mesteparten av yngelproduksjonen av laks i Surna foregår i dag oppstrøms kraftverket, noe som viser at gytefisken passerer kraftverket på sin vandring, og at yngelen klarer seg.

Kravstiller ønsker imidlertid at forholdene for laks og sjøaure skal bli bedre.

Surna er et nasjonalt laksevassdrag, og ut fra intensjonen med nasjonale laksevassdrag om å verne om villaksens oppvekstområder, forutsetter vi at det er hensynet til fisken som skal vektlegges.

Statkraft sin oppfatning er at kravet om bedre laksehabitat i vassdraget oppstrøms Trollheimkraftverk er et krav som er relevant å vurdere nærmere i revisjonen.

Statkraft vil bidra til utredninger om ulike tiltak for å sikre større vanndekt areal fra Rinnan og ned til kraftverket. Utfordringen blir å avgjøre hvor mye vann som er nødvendig, til hvilket tidspunkt det er nødvendig, og at dette blir sett i sammenheng med andre mulige tiltak. Her blir det behov for nærmere vurderinger.

Krav nr 2: Miljøbasert vannføring nedstrøms Trollheim kraftverk med sesongtilpasninger. Muligheter for selektiv tapping fra Follsjo mht vanntemperatur.

Dette er et krav som trenger nærmere avklaringer. Hvis en med miljøbasert vannføring med sesongtilpasning mener større fleksibilitet i kjøringen av kraftverket, blant annet for å redusere vannføringen om vinteren, vil det kunne oppstå problemer i forhold til dagens minste vannføringskrav. En forutsetning for erstatningsskjønnet i forhold til grunneierne, er at minste vannføring nedstrøms Trollheim kraftverk er 15 m³/s hele året. Fra 15 oktober til 15 mai har vi tillatelse til å gå ned til 5 m³/s dersom driftsfeil oppstår.

Skjønnsforutsetningen er av privatrettslig karakter og derved ikke en del av revisjonen.

Muligheter for selektiv tapping fra Follsjo mht vanntemperatur krever nærmere utredninger, både med hensyn til teknisk utforming, men også i forhold til forventet effekt. Det hevdes at temperatur er avgjørende for smoltproduksjonen nedstrøms Trollheim. Om dette er den viktigste flaskehalsen for smoltproduksjonen i denne delen av elva mener vi imidlertid må klargjøres nærmere før det tas stilling til hvilke tiltak som bør iverksettes.

Krav nr 3: Bestemmelser om moderat avtrapping av vannføring for å unngå brå vannstandsendringer.

Dette kravet mener vi allerede er imøtekommet ved at det nå gjennomføres en nedkjøring av kraftverket etter fiskefaglige anbefalinger fra forskningsmiljøene som arbeider innenfor dette feltet.

Ved tekniske feil blir sikkerhet prioritert, og ved slike forhold kan det være utfordring å oppnå moderat avtrapping av vannføringen. For å unngå at vannføringen blir uforholdsmessig liten i elva ved eventuelle tekniske feil, er det nå satt i drift et nytt omløpssystem som automatisk åpnes og sikrer minstevannføring i elva.

Krav nr 4: *Flomløpsskjøtsel og biotopjusteringer i elveløp, - herunder lage en kombinert handlingsplan.*

Dette er forhold som dekkes innenfor standard naturforvaltningsvilkår, samt dagens konsesjonskrav om å opprettholde flomavledningskapasiteten i vassdraget. Statkraft mener biotopjusteringer for å bedre leveforholdene for laksen bør kunne vurderes, men vil peke på at det pr i dag ikke foreligger anbefalinger om denne type tiltak etter gjennomførte fiskebiologiske undersøkelser.

"Plan for skjøtsel og overvåking av vegetasjon og grusøyrrer i Surna" er under gjennomføring. Tiltakene er planlagt gjennomført i perioden 2010-2012. Det er ønskelig å kunne se disse tiltakene i sammenheng med eventuelle biotopjusterende tiltak, men vi ser ikke behov for en ny kombinert handlingsplan.

Krav nr 5: *Flytting av tidsrom for årlig teknisk revisjon av kraftstasjon fra vår til høst.*

Bakgrunnen for kravet er forventninger om at vannføringen fra kraftstasjonen skal komme i tillegg til smelteflommen om våren, og derved ha positiv betydning for smoltutvandringen.

Mulighetene til og betydningen av dette må vurderes nærmere, og blant annet ses i sammenheng av de løsninger som velges i forhold til øvrige krav i vilkårsrevisjonen.

Krav nr 6: *Magasinmanøvrering: Tidsvindu hvor skogeiere kan avtale tømmerfløting på Gråsjøen.*

Bakgrunnen for kravet er uklart. Kravet bør imidlertid NVE avvise, prinsipielt på grunn av sin privatrettslige karakter.

ØVRIGE KRAV.

Fra kravstiller forventes det at standardvilkår innføres ved eventuell revisjon av vilkårene. Dette er også vår forventning, og disse kravene kan etter Statkrafts mening unntas spesiell behandling i vilkårsrevisjonen, og heller behandles løpende på linje med andre konsesjonsvilkår. "

NVEs vurdering og konklusjon

Det er NVEs syn at det ved en vilkårsrevisjon skal legges vekt på miljøforbedrende tiltak. Det er påpekt miljømessige virkninger som følge av reguleringen av Folla-Vindølavassdragene som er relevante i forhold til revisjonsadgangen for konsesjonene. En revisjon vil være et egnet virkemiddel for å vurdere virkningene på miljøet og muligheten for å redusere ulempene som utbyggingen har medført.

I våre behandlingsprosedyrer ligger det ikke inne noen formell godkjenning av hvilke krav som skal inn i revisjonsdokumentet eller ikke. Vi mener at eventuelle krav i gråsonen, eller krav man er uenig i, bør tas med og kommenteres i revisjonsdokumentet. Det bør gis en kort begrunnelse for hvorfor krav eventuelt avvises. Det vil gi høringspartene mulighet til å komme med informasjon og innspill ift. både krav og Statkrafts avveininger og kommentarer til disse, samtidig som dere får mulighet til å

kommentere høringsinnspillene. Det vil gi et bedre grunnlag for NVE når vi skal vurdere hvilke krav som skal tas til følge/ikke tas til følge.

NVE bestemmer at det skal gjennomføres en vilkårsrevisjon etter vassdragsreguleringslovens § 10 nr. 3 med grunnlag i vurderingene over. Revisjonssaken gjelder vilkårene for følgende konsesjoner gitt ved Kongelig resolusjon av:

- **Kgl. res. av 21.12.1962: Statsregulering av Folla-Vindølavassdragene mv. i Trollheimen med tilhørende planendringer: dep. samt. 08.01.1965 og kgl.res. 01.07.1966.**

Denne avgjørelsen kan påklages til OED innen 3 uker, jf. forvaltningsloven § 13. En klage skal begrunnes skriftlig, stiles til Olje- og energidepartementet og sendes til NVE. Vi foretrekker elektronisk oversendelse til vår sentrale e-postadresse nve@nve.no.

Videre saksgang

NVE ber om at Statkraft utarbeider et revisjonsdokument i tråd med malen for revisjonsdokument som finnes vedlagt og på våre hjemmesider.

Ved utarbeidelse av revisjonsdokumentet skal man legge vekt på de forholdene som fremgår av kravdokumentene.

Ved behov for ytterligere presisering og prioritering av kravene bør dette skje i dialog mellom kravstillerne, Statkraft og NVE med formål å få frem et best mulig underlag for revisjonsdokumentet. Dersom det er aktuelt å samordne opprustnings- og utvidelsesprosjekter med revisjonen må den videre prosessen rundt dette avklares i dialog med kravstillerne og NVE før utarbeidelse av revisjonsdokumentet.

Revisjonsdokumentet skal sendes til NVE for kvalitetskontroll før det kan endelig godkjennes og sendes på høring. Vi ber om at det lages et utkast til revisjonsdokument **innen 18.august 2012** med en fremdriftsplan for ferdigstillelse av dokumentet. Ta gjerne kontakt med vår saksbehandler for å avklare innholdet i dokumentet.

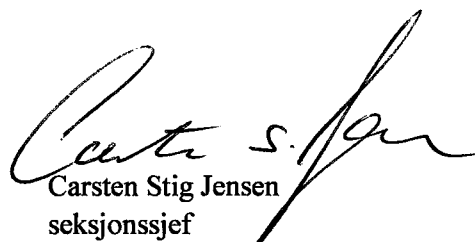
NVE vil sende revisjonsdokument til berørte parter for uttalelse. Dokumentet legges ut til offentlig ettersyn lokalt og på internett, og kunngjøres i lokalpressen. Det vil etter høringen bli foretatt en befarings i området, ev. også avholdt møte med kommunene. NVE skal etter dette gi sin innstilling til Olje- og energidepartementet.

Vi viser til NVEs hjemmesider for nærmere informasjon om saksbehandling for revisjonssaker (<http://www.nve.no/Konsesjoner/Vannkraft/Revisjon-av-vilkaar/>). Der finnes også høringsutkastet til Retningslinjer for revisjon av konsesjonsvilkår

Med hilsen

Rune Flatby
avdelingsdirektør

Carsten Stig Jensen
seksjonssjef

Vedlegg: Brev fra fiskeraksjonen i Surna v/Kjell Lund med flere dater 9.11.2011.
Mal for revisjonsdokument

Kopi: Surnadal kommune, Bårdshaugvegen 1, 6650 Surnadal
Rindal kommune, Rindalsvegen 17, 6657 RINDAL
Kjell Ulf Lund, Tellesbø, 6650 Surnadal
Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Fylkeshuset, 6404 Molde
Vannregionmyndigheten i Møre og Romsdal, Møre og Romsdal Fylkeskommune,
Julsundvegen 9, 6404 Molde
Olje- og energidepartementet, Postboks 8148 Dep, 0033 OSLO
Internt: NVE region Midt-Norge, Vestre Rosten 81, 7075 Tiller